

Кузьменко В. І.

Національна академія Служби безпеки України

УЖИНОК ІЗ ВИСОТИ ЛІТ

Стаття містить аналіз життєпису і творчої долі відомого українського прозаїка, літературного критика, маляра, громадського діяча, головного редактора часопису «Літературний Чернігів» Михася Ткача. Зокрема, висвітлюється одне з останніх видань літератора й живописця – «Твори в трьох томах» (2019). До першого тому вибраних текстів митця ввійшли кращі художні твори (новели та оповідання), написані впродовж 1975–2018 років. Другий том містить повісті, а також твори для дітей. Третій том увібрав нариси, культурологічні статті, есе, інтерв'ю та щоденник останніх десятиліть.

Нове видання вибраних творів Михася Ткача розглядається на перетині літературно-критичних суджень у контексті розвитку сучасного письменства в Україні.

Автором статті зацікавлено на тому, що оповідання й повісті Михася Ткача, як і його есеїстика та літературно-критичні студії, є одним із найпомітніших явищ у сучасному літературному житті України. Вони глибокі й вистраждані, написані талановитим пером, наповнені животрепетними реальними потребами наших співвітчизників. Миська тематика для письменника, як і болісні проблеми сільського життя поліщуків, «українського села в терновому вінку» (Д. Іванов), а також запити й уподобання дитячої аудиторії, завжди були й залишаються тією призмою, в якій своєрідно заломлюються промені різних світів (моральних, етичних, естетичних, релігійних, політичних, етнічних, філософських, психологічних та інших).

Дискутуючи з критиком С. Ткаченком, який зауважує, що «справжнє мистецтво ніколи не буває нарочито оптимістичним», автор статті на основі аналізу художнього доробку неореалістичних творів Михася Ткача робить висновок про те, що справжнє мистецтво завжди оптимістичне. У кожному з текстів прозаїка змальована проста людина, її характер, індивідуальність на перетині болісних проблем, які долає нині наш народ. Михась Ткач – один із тих представників українських письменників старшої генерації, що формують об'єктивне уявлення про сучасну вітчизняну літературу на європейських обширах.

Ключові слова: *неореалізм, прозописьмо, тритомник, повість, оповідання, новела, есе, літературно-критичні судження, журнал, часопис.*

Постановка проблеми. Прозописьмо Михася (Михайла) Михайловича Ткача (нар. 1937 р.) – це акварельне відтворення широкої палітри людської душі, її радощів і горя, щастя й біди, любові й ненависті, посмішки й зажури. Він у своїх новелах, оповіданнях і повістях веде розповідь переважно про придеснянське село – світлицю свого серця, епіцентр всесвіту. Персонажі прозових збірок і книг митця – щиросердні поліщуки, ті, що поспішають творити добро, адже життя таке коротке.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Художня творчість Михася Ткача вже кілька десятиліть перебуває на вістрі літературно-критичних суджень. Відомі письменники А. Дімаров [8, с. 3] і В. Дрозд [8, с. 182–183], літературознавці й критики О. Гарачковська [13], С. Дзюба [1], Я. Ковалець [3], Л. Студьонова [6] та інші присвятили висвітленню специфіки Ткачового прозописьма численні відгуки, рецензії, ґрунтовні статті. З'явився літературно-критичний пор-

tret Михася Ткача в навчальному посібнику для закладів вищої освіти в Україні [2]. Бібліографічною рідкістю стала збірка матеріалів про життєву й творчу долю автора книг «Сонячний полудень», «Відлуння душі», «У проміжках дерев» та багатьох інших [8]. Однак досі немає спеціальної наукової студії, в якій би тритомник вибраних творів Михася Ткача [9] осмислювався в контексті розвитку сучасного літературного процесу в нашій країні. Потреба в такому дослідженні давно визріла.

Постановка завдання. Актуальність літературознавчої студії спричинена гострою необхідністю висвітлити роль і місце творчості автора книг «Багряні громи», «Зерна слова», «Малярство» та багатьох інших у сучасному літературному процесі, а також відсутністю публікацій на цю тему.

Мета статті – проаналізувати художню специфіку вибраних «Творів у трьох томах» Михася Ткача в контексті літературно-критичних суджень останніх десятиліть.

Виклад основного матеріалу. Уже понад сорок років сплигло за деснянською водою відтоді, як в одному з київських видавництв побачила світ перша книжка чернігівського прозаїка Михася Ткача «Сонячний полудень». З'явилась вона несподівано, як вигулькує з-за хмар найближча до нас у всесвіті зоря – Сонце. Благословляючи рукопис початківця під заголовком «Світло в долонях», В. Дрозд написав ще 12 березня 1975 року, що в декількох своїх новелах «автор піднімається на такий рівень літературної майстерності, що навіть дивуєшся, як це досі за них не вхопилися хоч би часописи». Відомий письменник-рецензент звернув увагу видавництва на те, що «автор перспективний і з ним треба працювати»; «іскра таланту є, але кожен іскру треба уперто роздмухувати, поки спалахне вогонь» [8, с. 183].

Однак книжка М. Ткача оприлюднена лише чотири роками потому під іншою назвою – «Сонячний полудень». Вона не відкинула тіні й сама не залишилася в ній: літературна критика і читацький загаль зустріли видання схвально. Герої прозаїка «вчать молодого сучасника переборювати дріб'язковість, слабкودухість, вірити в людину, в добро, в нелегке, але тим ще дорожче щастя», – так підсумував В. Сапон свій критичний відгук про книгу [7].

Але враження про несподіваність і раптовість появи в літературі доволі вправного й своєрідного прозаїка, який щасливо оминув пору свого учнівства, було хибним. Дебютній книжці інженера-будівельника за фахом передувала його багаторічна виснажлива робота над словом, «уперте роздмухування іскорок»: публікації замальовок і віршів, оповідань і новел у періодиці. Так, скажімо, вірш М. Ткача «Весна» надрукував О. Довгий, на той час кореспондент Березнянської районної газети «Шляхом перемоги», в одному з її номерів ще за 1959 рік. А перше оповідання «Неспокій» з'явилося в журналі «Вітчизна» (1973, № 10). Підтримав молодого автора і «прописав» одразу в головному журналі СПУ відомий прозаїк і літературний редактор М. Олійник. Невдовзі і журнал «Жовтень» у шостому номері за 1974 рік надав площу для новели Ткача «Усього тільки вечір» уперше під іменем «Михась». Його літературним хрещеним батьком став Р. Іваничук, який входив до складу редколегії журналу. Саме за порадою знаного майстра художнього слова автор зняв ім'я Михась («бо вже був у літературі футурист Михайль Семенко, другого не треба») і назажди в письменстві залишився Михасем Ткачем.

Отже, літературна творчість стала його життєвою долею. У творчому доробку прозаїка – понад два

десятки збірок і книг. Найвідоміші серед них такі: «Світле диво» (1987), «Веселий Штанько» (1997, 2007), «Відлуння душі» (1999), «Багряні громи» (2004), «Осінні акорди» (2006), «Спадок» (2011), «Хочеться грози», «Зойк сови» (2015), «У проміжках дерев» (2017, 2018); книги для дітей: «Святковий ранок» (1993), «Зимові сюрпризи» (2004, 2017), «Ласий ведмідь» (2005), «Анюта» (2007); культурологічні нариси: «На зламі століть» (2007), «Зерна слова» (2012); живописний альбом «Малярство» (2016) та інші. Твори М. Ткача стали одним із найпомітніших явищ у нашому літературному житті.

Михась Ткач зажив популярності і як літературний критик, громадсько-культурний діяч, краєзнавець, художник, і як головний редактор журналу «Літературний Чернігів». Цей часопис вирізняється з-поміж інших українських журналів своїми регіональними барвами, а саме неповторною історією та красою Довженкового краю. Кожен, хто має справу з редагуванням рукописів, знає, яка це важка й невдячна робота, як багато вона забирає і часу, і творчої енергії, і сил. Це за умови, якщо автор має бодай іскру таланту. Адже почасти до редакції надходять рукописи творів нецікавих, банальних, написаних не на основі власних вражень адресантів, а запозичених із чорнильниць попередників у літературі. Ось і змушений головний редактор журналу «реанімувати» майже безнадійний видавничий матеріал, щоб життя запульсувало в ньому. Тож одному М. Ткачу відомо, скільки його новел та оповідань залишилося тільки в задумах, тоді як обставини змушували письменника займатися підготовкою чергового номера «Літературного Чернігова» (натепер вийшло 95 номерів часопису).

Прозопописьмо Михася Ткача – це оповідь про поліське село, кинуте владою на виживання. Проте сказати, що тема села найголовніша в його творах, – значить дуже звужити, обмежити наше сприйняття його неореалістичного доробку. Миська тематика для письменника, як і болісні проблеми сільського буття поліщуків, «українського села в терновому вінку» (Д. Іванов), а також запити й уподобання дитячої аудиторії, завжди були й залишаються пріоритетними в його робітні. Це та призма, в якій своєрідно заломлюються промені різних світів (моральних, етичних, естетичних, релігійних, політичних, етнічних, філософських, психологічних та інших).

Уже в перших публікаціях новаторські риси ідіостилю М. Ткача проступали в тому, що реальну дійсність він розкривав крізь людську душу (чи то селянина, чи то мешканця міста), а це передбачало

прискіпливий розгляд життя людини, її минулого з погляду сучасності, духовних процесів у суспільстві та у внутрішньому просторі кожної особистості. В епіцентрі зацікавлень митця – звичайна людина з багатим духовним потенціалом, внутрішньою красою, жагою до життя в усіх його виявах, колосальною працездатністю, яка є ніби генетично зумовленою, перейнятою від пращурів (такими автор змалював удову Харитину в новелі «Вечірній світ», наполегливого правдолюбця Івана Халепу в оповіданні «Хата моя, біла хата», що зважився на двобій із головою колгоспу, безіменного чоловіка в новелі «Стежка встелена пелюстками», який продовжує зберігати вірність дружині, що пішла в засвіти).

Літературні критики не одразу визнали мистецьке обдарування Михася Ткача, почасти навіть накидалися на письменника, бо ж він не міг не драгувати їх своєю неординарністю. «Захопившись спостереженням окремої людини, її природженою простотою і стійкістю і знехтувавши аналізом суспільних явищ, що стоять за її долею, М. Ткач припускається штучного висвітлення життєвих ситуацій, яке лягає на них тінню, бо нічого не прояснює, а затушовує», – так висловився В. Шкварчук про книжку «Світле диво», яка справила на рецензента «дещо суперечливе враження», попри безсумнівну обдарованість, технічну майстерність та інші ознаки художньої зрілості автора. З одного боку, критик захоплювався «точністю, соковитістю побутових, психологічних, пейзажних замальовок і вмінням економно використовувати обмежений оповідний простір» у творах прозаїка, з іншого – картав, бо «все, що в нього є соціально важливого, сказано, на жаль, зі спрощенням, ухильно, несміливо» [12].

Час усе розставив по своїх місцях. Звинувачення у «звуженні горизонту думки», кинуті критиком авторові «Світлого дива» на догоду тогочасним тоталітарним канонам, зникли, мов тіні опівдні. А новели, оповідання й повісті, вміщені в книжці М. Ткача, не втратили своєї актуальності й сьогодні.

Другий рецензент В. Чепурний книгу «Багряні громи» назвав «плачем по Україні, якої вже нема. Тої України, в якій картопля пахла землею, а не хімікатами, співали на кутку дівчата, а не магнітофон, люди ходили в гості до сусідів довгими осінніми та зимовими вечорами, а не вилуплялися в телевізор» [11]. За зовнішніми прикметами побуту літературних героїв і персонажів М. Ткача, вчорашніх селян, критик не зумів розглядіти головного, що сучасність – аж ніяк не хімікати, магнітофони, телевізори чи, можливо, айфони та інші атрибути вже новітньої доби.

Сучасність – це авторський погляд на зображене, своєрідна душа твору: вона або є, або читачеві пропонують замість повнокровних образів якийсь симулякр, мертвонароджений текст. Усе залежить від уміння митця подати матеріал. Саме тому злободенними, сучасними залишаються художні твори про нашу минувшину, бо в них порушуються архіважливі проблеми для сьогодення.

Дж. Орвелл зауважував: «Хто контролює минуле, той контролює майбутнє: хто контролює теперішнє, той контролює минуле» [5, с. 17]. У своїх творах Михась Ткач якраз і показує, що привиди історії можуть вирватися назовні з минулого, вдягнувши нові маски. Отже, ми ніколи не повинні втрачати пильності, за жодних обставин.

Перепадало на горіхи й окремим критикам, співбратам, сказати б, по гарячому цеху «рухомої естетики», які, мовляв, читали новели й повісті М. Ткача «без давких сліз», тоді як ті його твори «часом буквально шкуру здають із читача»; їх «у великих дозах приймати вкрай небезпечно, тому доводиться робити паузи, щоб перевести дух і трохи заспокоїти серце». Наведена цитата належить лауреатові Міжнародної премії імені В. Винниченка (США) С. Ткаченку з Нью-Йорка. У своїй статті «Від Еміля Верхарна до Михася Ткача» критик зауважив, що автор передмови до книжки «Багряні громи» [4] даремно «намагається поставити бадьористо оптимістичний діагноз безжалісно реалістичним творам письменника», адже «справжнє мистецтво ніколи не буває нарочито оптимістичним» [10, с. 150].

Свого часу В. Винниченко зізнавався, що українську історію не можна читати без брому. І це щира правда, як і те, що твори сучасного вітчизняного прозаїка М. Ткача є своєрідною «шоковою терапією». А якщо вже висловлюватися термінологією шановного лауреата, «позитивними героями» у новелах і повістях М. Ткача є не «вдови і сироти, які ламаються під тягарем життя і гинуть», а сама правда життя. І аж ніяк не дзеркальне відображення дійсності («Він малює світ таким, яким той є, тобто він ставить перед читачами дзеркало, щоб вони побачили в ньому самих себе» [10, с. 151]). Порівняння із дзеркалом, імовірно, залишилось у свідомості критика С. Ткаченка як ностальгія за рецепцією Російської імперії в комедії М. Гоголя «Ревізор» («На дзеркало нічого нарікати, коли пика крива»). Чи нагадує дзеркало, з яким В. Бланк-Ульянов-Ленін порівнював творчість Л. Толстого, або звичайне, придорожнє, яке відбиває все, що йде, їде, рухається чи просто стовбичить мальованим стовпом.

Незважаючи на те, що реалістичність письма є однією з чудових констант творчості М. Ткача, він усе ж таки митець іншої доби, а також іншої формації – неореалістичної. Його герої часто перебувають між добром і злом, щастям і горем, любов'ю і болем, світлом і тьмою. Але в його творах немає чорної безпросвітності, попри те, що інколи зло торжествує. Проте це ще не означає, що воно перемогло.

Щодо справжнього мистецтва, то воно, на наш погляд, завжди є оптимістичним (звісно, без зумисно доданого критиком прислівника «нарочито»), навіть трагедія В. Шекспіра «Гамлет» із «горою трупів у фіналі п'єси» (не кажучи вже про комедії чи сонети геніального митця епохи Відродження). Невідповідність дійсності світу брехні й злочинності, підлості й лицемірства гуманістичним ідеалам принца Гамлета (зрештою, й самого автора п'єси) вселяє в реципієнта віру в неминучість торжества світла над тінню. Лихі люди, які зробили злі вчинки, як і привиди історії (періоду тоталітаризму), дуже бояться світла. Можливо, через це, побачене в реальному житті, М. Ткач не віддзеркалює, а пропускає у своїх творах крізь збільшуваче скло. Письменник жодного разу не вживає поняття «тоталітаризм», але прикмети цього суспільного устрою видно всюди.

Візьмемо для прикладу новелу «Покалічена душа», вміщену в першому томі вибраних творів прозаїка. Перед читачем постають фронтовик Семен Окраєць та його наречена Мотря. Це доля: до війни зустрічалися, а тепер побралися. Заздрять вдови тихому щастю. То нічого, що молода жінка змарніла від поневірянь у Німеччині, а її суджений – каліка, що повернувся з обрубком ноги. Аби живий. Поскрипуючи *«дерев'яною культяшкою»*, важко працює Семен у колгоспі. За трудовень. *«Якби був партійний, то знайшли б якусь легшу роботу. А так – ніхто й не бачить»*. Від важкої праці та злиднів завила Мотря. Суцільна безпросвітність.

Утім якось довідався Семен, що в сусідніх селах фронтовики, такі ж каліки, як він, отримали інвалідські машини – постановова така вийшла. Спитав у голови сільської ради, а той йому: *«Не заслужив, голубчику! У тебе третя група. Якби вище коліна не було ноги, то їздив би, а так – вибачай. Ось постановова... Почитай сам, тут написано, кому положено...»* [9, Т. 1, с. 139].

Нестерпна образа та зневіра в справедливості штовхне Окрайця до відчайдушного кроку. Він зважиться на самогубство – пошкандибас до залізничної станції. *«Засвистить тривожно гудок – від полудневого сонця Семенова тінь упаде на шпали. Бігтимуть люди, чутимуться схвильовані голоси:*

„Що з ним?“ – „Живий!“ – з полегшенням. І вже голосніше, з жалем: „От бідолаха, ще однієї ноги відцуррався!..” [9, Т. 1, с. 142].

Під цією новелою М. Ткача стоїть дата написання – 1975 рік. Цілком зрозуміло, що в тоталітарних умовах про публікацію «Покаліченої душі» годі було й сподіватися.

Зауважимо, що якраз тоді набув широкої популярності кінофільм «Балада про солдата» режисера Г. Чухрая. За свідченням С. Антонова, під час зйомок картини окремі члени художньої ради переконали режисера залишити героя фільму живим. Та Г. Чухрай був неблаганним: «Не знаю чому, але треба, щоб він загинув». І лише після завершення роботи над кінострічкою стало ясно, що ця смерть молодого воїна дуже точно передає високе гуманістичне ставлення режисера до героя кінострічки і піднімає події над рівнем буденності.

У новелі «Покалічена душа» розв'язка сюжету інша, проте не менш трагічна. Саме через те, що Семен Окраєць залишається жити, його майбутні душевні муки печуть свідомість читача болісніше у стократ. Адже фізичні рани, якими б нестерпними вони не були, рано чи пізно рубцюються, а душевні каліцтва не заживають ніколи.

В інших новелах, у речах «шухлядних», як-от «Стоптані чорнобривці», «Марево ночі», «Смерч», «Позика», «Сині очі Маньки», «Злодій», «Дике поле», «Пропає безвісти», як і в «Покаліченій душі», прозаїк вивідає свій біль за сплюндровану Україну, за розтопані імперськими чобітьми душі співвітчизників, за «мертвих, і живих, і ненароджених» українців.

Другий том зібрання творів відомого прозаїка містить повісті «Недописаний портрет», «Гірка ягода калини», «Пахне любисток і м'ята (З історії мого роду)», «Чужинці», «Веселий Штанько, або Сторінки щоденника Грицька Селезня з Качківки», «Очі зеленого гаю», а також твори для дітей «Анюта», «Зимові сюрпризи», «Казки» («Ласий ведмідь», «Як кіт перехитрив вовка», «Як Рябко заблудився», «Курка і дикі каченята»).

Жива народна мова, гумор, ніжні пастельні тони в змалюванні природи, майстерне використання зображувально-виражальних засобів у розкритті образів та змалюванні подій – ось той далеко не повний «набір» художніх принципів і засобів, якими оперує митець під час створення текстів.

Усі твори безперервно пульсують відчуттям зв'язку з духовними традиціями нашого народу, з його етикою та естетикою, з прагненням творити добро. Так, у повісті «Гірка ягода калини» автор опоетизував чистий духовний світ юнака Данила

і дівчини Софійки, їх перше кохання, незрадливості почуттів і гіркий присмак непорозуміння, що завдає нестерпного болю закоханим.

Натомість семикласник Грицько Селезень із повісті «Веселий Штанько» щиро закоханий у рідну природу, знає мову кожної пташини, вмів спілкуватися з будь-яким деревцем. А маленька дівчинка Гафійка з повісті в новелах «Зимові сюрпризи» прагне власноруч пошити сорочечку для молодшого братика, допомогти мамі по господарству, зігріти у своїх долонях снігура.

До третього тому ввійшли нариси «Село в зеленій долині», «Холодне плесо ставка»; культурологічні статті «Народні скарби», «Духовні обрії митця», «Чи була спроба поліції заарештувати Т. Шевченка в Бігачі?» та інші; есеїстка, рецензії «Слово про українську Беатріче», «Солодкий вітер із Родоші», «Петрушинський чарівник слова» тощо; спогади про літераторів Придесення, інтерв'ю, а також щоденникові записи останніх років, які свідчать, що письменник завжди прагнув перебувати не пообіч, а на бистрині часу. Зі сторінок вибраних творів Михася Ткача постає минулина і сучасність України на зламі ХХ–ХХІ століть. Історичні паралелі змушують замислитися над словами видатного Ткачового земляка О. Довженка про те, що сучасність завжди по дорозі з минулого в майбутнє. Отже, від кожного з нас залежить, яку Україну збудуємо завтра.

Вибрані твори М. Ткача, зібрані в ошатний тритомник, синкретично поліфонічні, а ще сине-

стезійні. Від малярства автор живописних полотен «Дзвіниця Успенського собору», «Сонячний день на Десні», «Борисоглібський собор», «Чернігів будується», «Місячна ніч», «Повінь» тощо узяв розробку просторових планів, кут огляду, світлові та кольорові акценти, контрастність. Колористика, гра світла й тіні в художній картині світу Михася Ткача наповнюють сюжетно-образну палітру прозаїка додатковим смисловим змістом, є своєрідним спусковим гачком для реципієнта в народженні в його уяві несподіваного ланцюга асоціацій.

Висновки і пропозиції. Творчість Михася Ткача – доволі цікаве й серйозне явище в сучасному літературному процесі нашої країни. Художні тексти, що ввійшли до тритомного зібрання вибраних творів письменника, будуються на протистоянні добра і зла, сонця і мороку, краси і потворності. Етична проблематика вирішується митцем в естетичних архетипах (матері, дитини, оселі, світла та ін.), що знаменують незнищенність гуманістичних цінностей.

Справжнє мистецтво завжди оптимістичне! Михась Ткач – один із тих представників українських письменників старшої генерації, які формують об'єктивне уявлення про сучасну вітчизняну літературу на європейських обширах. Кожна нова зустріч із його літературними персонажами наповнює реципієнта бажанням знайти свою покручену, мов зранену, шовковицю, яка втілює для прозаїка й живописця «той казковий світ, у якому добро було завжди вагомніше за зло».

Список літератури:

1. Дзюба С. Адвокат покалічених душ. Київ. 2001. № 5–6. С. 161.
2. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навчальний посібник : у 3 т. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін. ; за ред. В. І. Кузьменка. Київ : ВЦ «Академія», 2017. Т. 3. 2017. С. 187–193.
3. Ковалець Я. Творчість письменника в контексті української літератури. *Деснянка вільна*. 2012. 20 вересня. С. 2.
4. Кузьменко В. Ужинок, наіскрений сонцем. Ткач Михась. Багряні громи. Оповідання, повість / Ред. В. М. Сапон. Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2004. С. 3–6.
5. Орвелл Дж. 1984 : роман-антиутопія. Переклад з англ. : Віталій Данмер. Київ : Hurtom.com, 2013. 321 с.
6. Студьонова Л. Творець дивовижної країни. *Літературний Чернігів*. 2004. № 3. Філологічні науки. С. 143.
7. Сапон В. З вірою в людину. *Друг читача*. 1980. 5 червня. С. 4.
8. Творчий портрет Михася Ткача. Від любові до болю. *Літературознавчі нариси, критичні статті, рецензії*. Чернігів : Десна Поліграф, 2013. 224 с.
9. Ткач М. Твори в трьох томах. Ніжин : Видавець Лисенко М. М., 2019. Т. 1 : Оповідання, новели. 544 с.; Т. 2 : Повісті, твори для дітей. 496 с.; Т. 3 : Нариси, культурологічні статті, есе, рецензії та щоденник. 456 с.
10. Ткаченко С. Від Емілі Верхарна до Михася Ткача. *Літературний Чернігів*. 2019. № 2. С. 146–151.
11. Чепурний В. «Багряні громи» з минулої України. *Літературна Україна*. 2004. 25 листопада. С. 5.
12. Шкварчук В. Дорога до хлібороба. *Деснянська правда*. 1987. 18 вересня. С. 4.
13. Garachkovska O. Mihas Tkach as editor of the magazine "The Literary Chernihiv". *American Journal of Science and Technologies*, № 1. (28) (January-April). Volume X. Princeton University Press, 2018. 496 p. P. 403–409.

Kuzmenko V. I. HARVEST FROM THE HEIGHT OF YEARS

The article provides an analysis of the main stages of creative activity of Mykhas Tkach, a well-known writer, a literary critic, a public figure, and an editor-in-chief of the Literary Chernihiv journal. One of the latest editions of the prose writer in particular – “Works in Three Volumes” (2019) is given a wide coverage too.

The first volume of selected texts contains the best fiction works written within 1975–2018 years. The second volume includes novels, short stories and tales for children. The third volume includes literary sketches, culturology articles, essays, interviews and a diary of recent decades.

The new edition of selected writing works by Mikhas Tkach is examined through the prism of literary critical judgments in context of the development of contemporary literary writings in Ukraine,

The author of the article has put an emphasis on the fact that Mikhas Tkach’s short stories and novels as well as his essays and literary critical studies is one of the most notable phenomena in modern literary life. These literary works are deep, suffered written with a leisurely pen, filled with living reality. Urban tunes and metropolitan themes for the writer are equal the hurtful problems of Polishchuks’ rural life, “the Ukrainian village in the wreath of thorns” (D Ivanov) have always been and still remain the prism through which the rays of different worlds – moral, religious, political, ethnical, philosophical and other – are refracted in a peculiar way.

While discussing with S. Tkachenko, a critic, who claims that “true art is never deliberately optimistic”, the author of the paper having analyzed the masterpieces of neorealistic literary works of Mychas Tkach comes to conclusion that true art is always optimistic. Each text of the prose writer features an ordinary human’s character, a personality on the crossroads of the problems of all society.

Mychas Tkach is one of these Ukrainian writers who shape the image of the contemporary Ukrainian literary targeted at a great mission – to create the good.

Key words: *neorealism, prose, a three-volume book, a novel, a short story, essay, literary critical judgments, a journal, periodical.*